

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Н. М. БАКАЯНОВОЇ «ОСНОВИ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ»¹

Москвич Л.М.,

д.ю.н., професор, завідувачка кафедри судоустрою та правоохоронної діяльності
Національного юридичної академії імені Ярослава Мудрого

Адвокатура України є правовим інститутом громадянського суспільства, основним призначенням якого є надання професійної правничої допомоги. Відтак, забезпечення громадян якісною правовою допомогою безпосередньо залежить від функціонування цього правового інституту, його належної організації, встановлення ефективних гарантій адвокатської діяльності. Впродовж останніх років питанню формування адвокатури як правового інституту було приділено досить значної уваги, прийнято Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», створено Національну асоціацію адвокатів України, побудовано у межах цієї асоціації систему органів адвокатського самоврядування. Водночас багато питань діяльності та організації адвокатури ще залишається невирішеними, а реалізація права адвокатів на самоврядування потребує удосконалення.

У вітчизняній науці про адвокатуру питання основ адвокатури та їх особливостей є малодослідженим, хоча це питання має велике значення для розробки моделі побудови адвокатури України. У цьому плані монографія Н.М. Бакаянової «Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти», є актуальною, відповідає викликам часу та заслуговує на увагу.

Ознайомлення зі змістом монографії Н.М. Бакаянової свідчить про високий науковий рівень проведеного дослідження. На підставі застосування різних наукових методів дослідження створено цілісну завершену працю, в основі якої лежить авторська концепція поєднання функціональних та організаційних основ адвокатури.

Значної уваги у монографії приділено дослідженню принципів організації та діяльності адвокатури, принципів адвокатської діяльності. Зазначене є правильним з огляду на те, що основи адвокатури викликають і відображають зміст принципів адвокатури, її функціональних та організаційних засад. З аналізу інших наукових досліджень з цього питання вбачається, що існує невпорядкованість у питанні принципів адвокатури, відсутні чіткі критерії їх розмежування, чітке розуміння змісту того чи іншого принципу. В межах цього питання авторка висловлює позицію щодо того, що принципи організації та принципи діяльності адвокатури є певними виокремленими групами з більш загального поняття, їх існування є свого роду наслідком класифікації цього більш загального поняття, яке охоплює як першу, так і другу групу принципів. Саме таку загальну групу принципів, яка б характеризувала основні засади побудови, діяльності адвокатури як правової інституції, цілком обґрунтовано авторка називає принципами адвокатури України.

Особливе значення монографічного дослідження полягає також у тому, що дослідницею особливу увагу приділено формуванню понятійного апарату адвокатології як науки про адвокатуру.

На сьогодні зазначений понятійний апарат ще перебуває у стані формування, як і загалом наука про адвокатуру. Зокрема, у монографії досліджуються такі поняття як функціональні та організаційні основи адвокатури та їх структура, мета, завдання та функції адвокатури, поняття підфункцій адвокатури та їх система, принципів адвокатури, форм організації адвокатської діяльності, адвокатського самоврядування, професійної відповідальності адвоката тощо.

У науковому плані інтерес представляє запропонована теоретична модель формування органів адвокатського самоврядування. Так, авторка мабуть уперше в Україні висловила пропозицію щодо застосування прямих виборів при формуванні органів адвокатського самоврядування, в яких би виборні посади в адвокатурі займалися кандидатами за наслідком їх обрання усіма адвокатами України чи адвокатами регіону. Цілком обґрунтовано звучить її думка про те, що можна було б передбачити нормативно та організувати прями вибори в адвокатурі з усіма найкращими зразками виборчих процесів, що існують у суспільстві. Така процедура формування органів адвокатського самоврядування запобігла б існуванню тих негативних явищ та протиріч, які на сьогодні існують в організації адвокатури України.

Не применшуючи значення роботи, хотілося б зазначити, що ця монографія ще більше виграла б, якби автор приділив більшій увазі перспективам розвитку функціональних основ адвокатури України, зокрема, питанню можливості закріплення за адвокатурою нових функцій (наприклад, медіативної). Це є можливим з огляду на низку розроблених в Україні законопроектів щодо внесення змін до Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та міжнародний досвід з цього питання.

Можна стверджувати, що переважна частина викладених у монографії положень має актуальний характер, значно удосконалює концептуальні положення науки про адвокатуру, є основою для подальшого вивчення адвокатури як правового явища.

Монографія Н.М. Бакаянової є цілком завершеною науковою працею, вагомим внеском у юридичну науку. Проведене дослідження може бути використане як науковцями, студентами, аспірантами чи докторантами у науковій та навчально-методичній роботі, так і у юридичній практиці, зокрема, адвокатами, у законотворчій роботі, буде корисною й для широкого кола читачів, які цікавляться проблемами сучасного стану адвокатури України.

¹ Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти : монографія / Н.М. Бакаянова. – Одеса: Юридична література, 2017. – 356 с.